

Filozofická encyklopédia predovšetkým pomáhať.

Záverom treba povedať, že na celej publikácii vidieť starostlivosť nielen zo strany odbornej redakcie, ale aj zo strany vydavateľskej (úprava a vybavenie knihy).

E. Várossová

● PREHLADNE A UCELENE O SPOLOČENSKEJ FUNKCII NÁBOŽENSTVA A CIRKVI. — Medzi úlohy vedeckoateistickej

výchovy a propagandy patrí odhalovanie reakčnej sociálnej funkcie náboženstva a cirkvi. Pravda, príťažlivo, zaujímavo a presvedčivo možno túto úlohu plniť len na základe bohatého, dobre pripraveného a správne využívaného materiálu. Preto je vítaná každá práca, ktorá prináša nové, rozširuje alebo prehĺbuje doterajšie poznatky o zneužívaní náboženských citov veriacich, o reakčnej činnosti cirkvi atď.

V posledných rokoch sa u nás vydáva pomerne veľa literatúry tohto druhu. Sú to práce zahraničných i našich autorov, rozoberá sa v nich najmä spiatočnícka úloha katolicizmu. K týmto publikáciám pribudla teraz ďalšia práca. Je to zborník *Komu slúži náboženstvo*.*

Sborník vznikol na základe prednášok, ktoré na Večernej univerzite marxizmu-leninizmu v Bratislave predniesli V. Belský, J. Čierny, I. Gregor, T. Halečka, J. Lihoeký, O. Nahodil a F. Vašečka. Táto skutočnosť sa, prirodzene, odráža aj v obsahu zborníka. Jednotlivé problémy sa nevyčerpávajú, lebo sa ani nemôžu vyčerpať tak, ako to býva v prácach, venovaných špeciálne určitým problémom alebo obdobiam pôsobenia náboženstva a činnosti cirkvi. Na druhej strane však zborník v podstate podáva ucelený prehľad na pôvod náboženstva, na jeho sociálnu funkciu v prvobytnnej spoločnosti, na vznik kresťanstva, jeho úlohu v triednej spoločnosti a v súčasnej medzinárodnej politike. V zborníku sa ďalej hovorí o pomere strany k náboženstvu a cirkvám, ako aj o zásadách a vývoji cirkevnej politiky uskutočňovanej v našom štáte. V tejto súvislosti sa žiada zdôrazniť dve veci: po prvé, zborník netrpí u nás dosť častou jednostrannosťou, lebo popri osvetľovaní reakčnej úlohy katolicizmu kriticky hodnotí aj činnosť protestantizmu u nás a vo svete; po druhé, keďže kritický rozbor pôsobenia náboženstva a činnosti cirkvi opiera sa

— nakoľko je to možné — o bohatý materiál z novších dejín, približuje publikáciu čitateľovi.

V zborníku je prehľad vedeckoateistickej literatúry, vydaný u nás v rokoch 1945—1960; spracovali J. Lamoš a J. Pauko.

Vcelku je zborník *Komu slúži náboženstvo* prvou publikáciou, ktorá v ucelenej forme rieši otázku sociálnej funkcie náboženstva a činnosti cirkvi. Pretože zborník je napísaný prístupnou formou, bude iste osožným pomocníkom v našej vedeckoateistickej propagande. J. Č.

● RECHERCHES INTERNATIONALES.

— Víťazný nástup socializmu vo svete po druhej svetovej vojne je spravidlaný zvýšeným záujmom o otázky marxistického svetonázoru a o marxistické učenie vôbec. Marxizmus si podmaňuje mysle i srdcia čoraz väčšieho okruhu ľudí, ktorí v ňom právom vidia nepostrádateľný nástroj v boji proti starému svetu. No nielen to. Sme zároveň svedkami toho, ako i buržoázni ideológovia viac než kedykoľvek predtým siahajú po Marxových, Engelsových a Leninových dielach. Pravda, ich úmyslom je odstrániť z marxizmu všetko živé a revolučné, hoci navonok si často nasadzujú masku nezaujatosti a objektivity. Za tejto situácie je povinnosťou marxistov na celom svete zintenzívniť ideologickú prácu a hľadať stále nové formy ideového pôsobenia.

Možno povedať, že v tomto smere mimoriadne vynikajú najmä francúzski súdruhovia. V súčasnej dobe vydávajú mnoho časopisov, venovaných rozličným teoretickým otázkam. Medzi týmito periodikami význačné miesto zaujíma marxistická revue *Recherches internationales à la lumière du marxisme*, ktorá už svojím názvom (medzinárodné bádanie), ďalej zložením redakčnej rady (jej členmi sú marxisti z 13 krajín — za ČSSR J. Srovnal), ale najmä svojím zameraním dokazuje, že si kladie ciele, ktoré presahujú národné hranice Francúzska.

Jedným z hlavných úloh *Recherches internationales* je prístupnosť širokému publiku prínos bádateľov, ktorí sa vo svojej výskumnej práci spracujú metódou materialistickej dialektiky. Tým sa má prispieť k urýchleniu oných zmien, ktoré sa v dnešnej kultúre odohrávajú a má sa tiež napomôcť vzájomné poznanie medzi národmi.

Každý zošit tvorí samostatný celok a je venovaný určitej prírodovednej alebo spoločenskovednej oblasti, umeniu alebo súhrnu filozofických problémov. Obsahuje práce, ktoré napísali marxistickí autori z rozličných krajín,

* Kolektív, *Komu slúži náboženstvo*, Bratislava 1961, SVPL, strán 261.

pričom sa vychádza zo zásady, že sa majú publikovať skôr texty, osvetľujúce daný súhrn otázok, ako podrobné analýzy. Tým sa však nevylučuje zrážka ideí, kritika a diskusia, ktoré sú pre vývin vedy nevyhnutné.

Recherches internationales majú už za sebou 4-ročnú históriu. Vychádzajú 2-mesačne v rozsahu asi 200 strán na zošit. Z tém, ktorým boli venované jednotlivé zošity, uvedieme aspoň niektoré: Počiatky fašizmu. Štáty a triedy v otrokárskom staroveku, Problémy automatizácie, Fyzika (niektoré filozofické problémy), Črty súčasného kapitalizmu, Cirkvi a náboženstvá, Essaye o hudbe, Vesmír, Sociologické štúdie, O mladom Marxovi, Človek a mesto atď. Budúce zošity majú sa zaoberať takými otázkami ako: Čierna Afrika (dejiny, hospodárstvo, etnografia, sociológia), Život a vývin (darvinizmus a moderná biológia, pôvod života, biochémia), ďalej otázkami pedagogiky, kybernetiky, estetiky, marxistickej metodológie,

ako aj ekonomickými problémami odzbrojenia. Z hľadiska boja proti buržoáznym a revizionistickým kritikom marxizmu má mimoriadny význam jeden z posledných zošitov, 19., ktorý vyšiel pod názvom *Sur le jeune Marx*. Ako je známe, kritici marxizmu uchyľovali sa v poslednom čase s obľubou k tomu, že proti zreлым dielam Marxa a Engelsa stavali ranú Marxovu tvorbu, pokúšajúc sa ju vydávať za vrchol Marxovho ideového úsilia. Keď redakcia Recherches internationales pripravila zošit *O mladom Marxovi*, urobila to najmä preto, aby prispela k odhaleniu neodôvodnenosti podobných pokusov. Okrem úvodu, v ktorom sa odmietajú špekulácie s ranou Marxovou tvorbou, obsahuje zošit state z pera sovietskych, nemeckých autorov, jedného talianskeho a jedného poľského autora. V statiach sa hovorí o rozličných otázkach súvisiacich s formovaním Marxovho myslenia.